

Висшата послесмъртна магия най-често представлява противодействие срещу превъплъщаването посредством послесмъртна мутилация – частично нарушаване на целостта на мъртвото тяло или скелета. Среца се отстраняване на част от крака, китките, черепната кутия. Друг израз на *magia postuma magna* е промушването с кол от трънка, трепетлика или глог; с гвоздей ръжен или нажежен железен шиш. Де факто тази практика също съществува още от античността, а следи от нея се откриват и в Ислямски некрополи, въпреки забраните на Корана (Петрова 1990, кн.№43). Като традиция от езичеството, вероятно свързана с трупоишгарянето, остава и поставянето на въглени върху мъртвеца. Предпочитаните за това места са главата, гръдният кош и коремът – областите, на които се извършва и промушването.

Изследване сред циганите от метагрупата Мануша във Франция показва, че те имат свои специфични погребални практики, различаващи се от обобщените по-горе три типа, както и различни послесмъртни магически действия. Характерно за манушите е, че изгарят караваната заедно с всички вещи принадлежали на мъртвия или ги продават и дори подаряват на гадже. Ако нещо все пак бъде запазено то бива считано за “мъртва вещ”, на която трябва да се отдава почит. Освен това, чрез ритуални речеви форми се избягва споменаването на името на починалия (Уилямс 2002).

При ромските групи в трите изследвани села не може да бъде изведен подобен обобщаващ модел. Налице е особен религиозен синкретизъм, който често смесва различни елементи от християнството, исляма и езическите култове. И петте отграничени субгрупи – хорахане рома, даскане рома, калайджии, калдераши и лудари – поставят предмети в гроба на покойника. За разлика от манушите, при българските цигански субгрупи в гробното съоръжение се поставят предимно нови предмети, специално закупени за целта – практика характерна и за българските погребални обичаи.

Особено пищни са погребенията на калдерашите. При богатите родове, обикновено се иззидат гробници в прекия смисъл на думата. Мъртвецът бива погребван лежащ върху легло, а под леглото се оставя разнообразие от вещи – стек цигари, кашон уиски, телевизор, различни сечива и посуда. Преди затварянето на гробната камера близките и останалите опечалени хвърлят върху него пендари и банкноти. Поради високата материална стойност на поставените пари и предмети, които биха могли да изкушат бедните и аномиралите индивиди, върху гроба се излива циментова плоча, а синовете и племенниците на покойника бдят няколко дни до гроба, докато циментът се втвърди.

Даскане рома, калайджиите и лударите правят по-скромни погребения, следвайки локалната фолклорна християнска традиция и наложената от общинските власти процедура. *Муло* – покойникът – бива поставян в ковчег и така е полаган в гробната камера. По-бедните